

לקוטים מרשימותי דשנת תרנ"ב ליובאוויטש

ג' ד' תש"ר תרנ"ב, ליובאוויטש.

היום הייתי אצל מורי הר' ניסן בר' בנימין סקאבלא, הדר ברחוב פעטערבורג. רחוב פעטערבורג עומדת על שפת היאור — יאור ולא נהר — והוא רחוב קטן וצר ביותר, והבתים שם קטנים, ורובם עשרה אמות על עשרה או תשע אמות. ויקראו שמו פעטערבורג על שם עיר המלוכה העומדת על שפת הנהר ניעווא.

ליצני הדור אומרים, כי קוראים אותו פעטערבורג על אשר דרך בו נוסעים לעיר דאבראמיסעל — הרחוקה כעשרים פרסה מליובאוויטש ומשם אל מסילת האבנים — שאסי — ההולכת לפעטערבורג.

ברחוב פעטערבורג יש לו למורי הר"ג בית דירה, אשר חותנו המלמד החסיד ר' פסח נתן לו בנדוניא זה עשרים וחמשה או שלשים שנה לפניו. מבלי הבט על הבצה של רפש ומבלי הסתכל על הגלל של העו לבנה הרובצת פתח הפרוזדור, הנה מכיון שעוברים בשלום מבלי להכשל בבקעת העצים המתגלגלים על פני קרקע הפרוזדור, ומבלי להתקל במפתן הגבוה בפתח הבית הנה הדרך מסויד לפניך, וכלי בית נקיים ויפים לפי אוסן המצב.

מורי הר"ג מראה לי חוברות כתובות — בכתובה דקה ויפה — סיפורי מעשיות מה ששמע מאביו המלמד החסיד ר' בנימין — שהי' מקושר להוד כ"ק אדמו"ר האמצעי — ולהוד כ"ק אאומ"ר אדמו"ר הצ"צ — ומעוד זקני החסידים וחותנו המלמד החסיד ר' פסח, ורק רשימה אחת הרשה לי לקרא, והיא הראשונה הכתובה בחוברת.

וזה נוסחה:

בשלישי בשבת, לפרשה כי תצא, בתשיעי לחדש אלול בשנת חמשת אלפים שש מאות ושש עשר לבריאת העולם בעיר ליובאוויטש. אני ניסן בן אבי מורי החסיד ר' בנימין מלמד, שהגני היום בן חמש עשרה שנה, הייתי בהכרם אשר סביבת דירת כ"ק אדמו"ר הרה"ק (הערה: אחר אשר נשרפה בית כ"ק אדמו"ר צ"צ, ג' תמוז תרי"א יצא כ"ק אדמו"ר צ"צ וכל בית הרב לגור בהבתים של אדון העיר אשר בסוף הרחוב בראם ושם גנות וכרם), וראיתי כי יושב תחת אחד האילנות ובן זקונים שלו (כ"ק אדמו"ר מוהר"ש) עומד אצלו, והתגנבתי תחת אחד האילנות הקרובים ואשמעה כי כ"ק אדמו"ר מספר:

(1) ראה אודותו ג"כ בסי' השיחות קיץ הישית ע' 29, 69, 149. שיחת לי"ג בעומר ה' תש"ח (לקו"ס ל) ע' 32. ובכ"מ.

בהיותי כבן עשר שנים שמעתי מכ"ק אאזמ"ר (כ"ק אדמו"ר הזקן) כי ה' כותב לעצמו כל מה ששמע במעורריו, לא מיבעי התורות, שיחות הקודש והסיפורים ששמע. ממורו המגיד וההנהגות שראה מאתו, כי אם גם את אשר שמע שספרו התלמידים הקשישים מה ששמעו המה. וכן נהג כ"ק אדמו"ר (כ"ק אדמו"ר האמצעי). ומאז שמעי נהגתי גם אני כן. ויאנח במאד על אשר נשרפו — ל"ע — הרשימות בהשרפה הגדולה, ר"ל, בג' אלול העבר.

כאשר כליתי לקרא את הכתוב לעיל, אמר לי הר"ג: הוואה אתה כמה כתוב בחוברת זו — שהיתה עבה יותר מכמו עביו של סידור תורה אור שלם — ויש לי כמה בחוברת זו, וגם עוד הרבה גליוני גי'ר. ועתה שמע בקולי, איעצך והשי"ת יהי' בעזרך: כבר למדך ר' משה בנימין המלמד לכתוב היטב, ומהיום תתחיל לכתוב בספר את אשר תראה כ"ק אביך מתנהג. כן אם יספרו לפניך איזה סיפור מהרביים או מהחסידים תרשום את הסיפור, ומה שאמר כ"ק אביך על הסיפור ההוא. מורי הר"ג נתן לי להעתיק את הרשימה הראשונה שלו הכתובה בחוברת הראשונה זה שלשים וששה שנה עשרים ושלש יום. בבואי לביתי קיימתי ככל אשר יעצני מורי ועשיתי התחלה טובה כאמור בזה.

ד' ה' תשרי, תרנ"ב.

טרם אחל בספרי זה, הנני מוצא לנכון לרשום בכתב יושר הסבה והאופן שהתלמדתי לכתוב ומי היו מלמדי. בהיותי כבר תשע שנה והורי נסעו לחוץ למדינה, אמרה כבוד אמי זקנתי הרבנית הצדקנית מרת רבקה זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע לנפתלי הערץ הכותב — נקרא בשני כינויים: הערצעל דער שרייבער, או הערצעל דער שערער — כי יכתוב לי נוסח פרישת שלום להורי, ואני הנני מעתיקו בכתב ידי, אותיות עקומות, שרועות ושוברות. ובמשך כשנה הנה הטיבותי את כתב ידי, והנני כותב עם נוצה מכנף אווז אותיות טובות, כזקן ורגיל בכתובה יפה, וכל הוואה את כתב ידי לא יאמין כי נער כתבם.

בחורף תרנ"א, ואני זה זמן השלישי שהנני לומד אצל מורי ר' ניסן מלמד, ולפי ערכי הנני עושה חיל בלימוד, גם הנהגתי מצאת חן בעיני הוד כ"ק אאזמ"ר הרה"ק — זה ה' ניכר בהמתנות דחנוכה ופורים, הנה בהתחלת החורף לקח הוד כ"ק אאזמ"ר הרה"ק את המלמד ר' יצחק גרשון החזן והבעל קורא, אשר ילמוד אתי שעה בכל יום ג'ר, דקדוק וקריאה.

הדקדוק וקריאת הטעמים היו לי למשא. אמנם לימוד הנ"ך הנאני במאד, וחזרתי עליו כמה פעמים — כמובן בעת מנוחתי מלימודי בחדר —